

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ד' בחשוון תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין ק.
דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סימן רס"ה סעיף ד'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 78 סימן רס"ד/רסה.
מוסר: פרק י"א 'זכמה גדולה עלבונה' עד 'ומה נשיב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ועתה יש לי לכתוב' עד סוף שער התורה.

ענייני דיומא

באיזה מקרה עליך לומר פסוק מספר תהלים באמצע התפילה?

ומטר בברכת 'שומע תפילה'. וכן אם שכח 'יעלה ויבוא' בערבית של ראש חודש, או כל הוספה אחרת שבתפילת 'שמונה עשרה' - יסיים את הברכה כרגיל וימשיך בתפילתו.

[משנ"ב קיד, לב; ביאורים ומוספים דרשו, 35]

השוכח לומר 'משיב הרוח' בחורף, או 'יעלה ויבוא' (למעט בערבית של ראש חודש), ונזכר מיד לאחר המילים "ברוך אתה ה'" שבסוף הברכה, יאמר "לְמַדְנִי חוקיך", ונמצא שאמר את הפסוק "ברוך אתה ה' למדני חוקיך" שבתהלים, וטרם 'חתם' את הברכה, ואזי ישוב ויאמר 'משיב הרוח', או 'מיעלה ויבוא', ואילך. אולם, אם שכח לומר 'ותן טל ומטר', יסיים את הברכה, ויאמר ותן טל

הדף היומי בהלכה

מהו איסור 'ביטול כלי מְהִיפְנוּ'?

לצורך שימוש בגופו ובמקומו, ועכשיו אוסרו בטלטול לגמרי. וטעם איסור זה: יש אומרים משום שהוצאת הכלי מכלל שימוש דומה כביכול לשבירת הכלי, האסורה משום מלאכת 'סותר'; ויש אומרים להיפך, שהיא דומה כביכול לחיבור הכלי לקרקע, האסורה משום מלאכת 'בונה'. [שו"ע רסה, ג, משנ"ב ו, וביה"ל ד"ה מפני; וראה ארחות שבת פי"ט, הע' תסח]

חכמינו ז"ל תיקנו שלא להניח בשבת חפץ של 'מוקצה' על גבי חפץ המותר בטלטול, ואיסור זה מכונה: 'ביטול כלי מְהִיפְנוּ', כלומר, ביטול כלי מסוג השימוש שהיה מוכן (- ראוי) לו קודם לכן, שהרי טרם שהניח בו את המוקצה, היה הכלי ראוי לכל סוגי השימושים, וכעת נעשה טפל למוקצה, ונאסר - לפחות כל עוד המוקצה מונח בו - בטלטול. ובכלל איסור זה, אסור להניח מוקצה אף בכלי שמלאכתו לאיסור, משום שמבטל בזה את שימושו, שהרי מותר לטלטלו

הדף היומי בהלכה

האם מותר להניח פסולת בפח אשפה ריק בשבת?

מוקצה אשר אין בו מוקצה, כגון פח אשפה ריק - יש אומרים שמותר להניח בו מוקצה, משום שהוא מיועד למטרה זו, ואין זה ביטול שימוש של הכלי; ויש אוסרים, אך אף לדעתם יתכן שניתן להניח פסולת בפח אשפה שיש בו פסולת שעדיין ראוייה לשימוש, כגון צלחות וכוסות חד פעמיים. [שו"ע רסה, ג, ומשנ"ב ו-; ביאורים ומוספים דרשו, 9 ו-14]

במקרים הבאים אין איסור 'ביטול כלי מְהִיפְנוּ' (ראה לעיל): א. כאשר אין כל מניעה מלנער את המוקצה מהכלי מיד לאחר הנחתו בכלי. ב. כאשר מונח בכלי חפץ של היתר החשוב יותר מהמוקצה, שבאופן זה אין הכלי נעשה טפל למוקצה, אלא לדבר היתר. ג. כלי שמלאכתו לאיסור, אשר מותר לטלטלו לצורך שימוש במקומו - יש אומרים שמותר להניחו בכלי של היתר, כיון שמותר להסיר את המוקצה מהכלי מיד כשירצה להשתמש בו. ד. כלי המיועד להניח בו

איזו הלכה קושרת בין הדלקת נרות שבת למנורה בבית המקדש?

להבהב את הנרות. ולכל הדעות, ראוי שהבעל יכין את הנרות להדלקה. 2. בעת ההדלקה, יש להצית את רוב חלק הפתילה היוצא מהנר, כדי שהשלהבת תעלה כראוי מיד כשיסלק את ידו ממנה, וכפי שנהגו בהדלקת המנורה בבית המקדש; ויש שמוסיף טעם לדבר, שכאשר מציתים רק את קצה הפתילה, עשוי הנר לכבות מיד. [שו"ע רסד, ח-ט, ומשנ"ב כו וכת; ביאורים ומוספים דרשו, 45-46]

שתי הלכות בנוגע לשלהבת של נרות השבת: 1. מנהג בני אשכנז 'להבהב' את הפתילות לפני ההדלקה, דהיינו להציתן באש ולכבותה מיד, כיון שהאש נאחזת יפה יותר בפתילה חרוכה; ופעולה זו יעשה הבעל לפני שעת ההדלקה, כדי שהאשה לא תצטרך להתעכב בשעת ההדלקה. ויש אומרים שבנרות שבזמננו אין תועלת בהבהוב ואין צורך בה, וכך נהגו בבית כמה מגדולי ישראל - שלא

יצירת קבצי השו"ת של הגאונים

השואלים היו מקבצים התשובות ועושים מהם ספרים להבין להבין בהם. גם חיברו הגאונים שבכל דור ודור חיבורים לבאר התלמוד, מהם מי שפירש הלכות יחידות, ומהם מי שפירש פרקים יחידים שנתקשו בימיו, ומהם מי שפירש מסכתות וסדרים. ועוד חיברו הלכות פסוקות בענין איסור והיתר, וחייב ופטור, בדברים שהשעה צריכה להם. וזו היא מלאכת ה', שעשו בה כל גאונים ישראל מיום שחוברה הגמרא".

"אחר האמוראים עמדו הגאונים, אשר ידעו כל התלמוד, בבלי וירושלמי, וספרא וספרי ותוספתא, והם הוציאו לאור תעלומותיו של התלמוד וביארו עניניו, לפי שדרך התלמוד עמוקה היא מאד. ועוד, שהוא בלשון ארמי, מעורב עם לשונות אחרות, לפי שאותה הלשון היתה ברורה לכולם בבבל בעת שחובר התלמוד, אבל בשאר מקומות, ובימי הגאונים אשר בבבל, לא היו מכירים אותה הלשון עד שילמדו אותה.

[ארחות צדיקים, שער התורה]

ושאלות רבות היו שואלים אנשי כל עיר ועיר לכל גאון שהיה בימיהם לפרש להם דברים קשים שבתלמוד, והם היו משיבים להם כפי חכמתם. ואותם

"לך וקח את הקדרה שמבשלים בה דגים, תשים לתוכה מים, ותשפות אותה על האש, וכה תעשה גם בקדרה של הבשר ושל שאר תבשילי השבת". תמהתי ואמרתי: "רבי, מה נבשל באותן הקדרות, הלא אין דגים ואין בשר".

על האש, וכה תעשה גם בקדרה של הבשר ושל שאר תבשילי השבת". תמהתי ואמרתי: "רבי, מה נבשל באותן הקדרות, הלא אין דגים ואין בשר". השיב לי רבי: "כתוב בתורה: והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו (שמות טז ה). אנחנו מחויבים לעשות ההכנה והשבת כבר תביא בעצמה מה שצריך". וכך הווה. לקחנו את הקדרות, שמנו בהן מים, ושפתנו אותן על האש... כעבור זמן מה בא פתאום כפרי אחד, ושאל אם יוכל לשובות אצלנו, כי הוצרך לרגל איזה ענין להיות בעיר בשבת, ורצונו לשובות בבית הרבי, והוא הביא עמו כל צרכי שבת ביד רחבה: דגים חיים ובשר ושומן וכו'.

כמוכן שברצון רב קיבלנו את האורח לשבת, והיה לנו עונג שבת כראוי. וכך הוא הענין - סיים הצדיק רבי הירש - גם בברכת כהנים, כלום כהנים בכח עצמם ממשיכים את הברכות? הלא כתוב "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו כז) אלא שהקדוש ברוך הוא ציוה שהכהנים יעשו את כל ההכנות שיש בידם לעשות: יטלו ידיהם, יחלצו נעליהם, יפרשו כפיהם ויאמרו "יברכך" וכו', ושוב בא אח"כ הקב"ה בעצמו ואומר "ואני אברכם". וזהו שכתב רש"י: "אמור להם, כמו זכור ושמור" - ברכת כהנים היא דוגמת הכנת שבת.

הרב אברהם פוקס

הרב הצדיק רבי הירש מרימנוב היה נקרא בשם 'רבי הירש משרת', כי מקודם היה משרת בבית רבו הצדיק רבי מנחם מנדל מרימנוב. נזדמן פעם שהצדיק רבי הירש התראה עם אחד מגדולי הדור וביקש גדול הדור את רבי הירש לפרש דברי רש"י בברכת כהנים (במדבר ו כג) "כה תברכו את בני ישראל אמור להם - אמור, כמו זכור ושמור".

השיב לו הצדיק רבי הירש:

כששימשתי את רבי הצדיק רבי מנחם מרימנוב אירע פעם אחת שכבר הגיע יום חמישי, ובבית לא היתה אף פרוטה לצרכי שבת. הרבנית ביקשה ממני שאלך לצדיק ואשאלו מה לעשות, אך כשנכנסתי לחדרו של הצדיק ראיתי את גודל התעסקותו ודבקותו בעבודת ה' יתברך ולא מלאני לבי להטרידו וחזרתי לאחורי. הגיע יום חמישי בערב והרבנית התחילה לדחוק בי שאלך סוף סוף להזכיר לצדיק שאין מאומה לשבת. הלכתי ושוב ראיתי שהוא עסוק בתורה ועבודה באותה התלהבות ודבקות ושוב לא יכולתי להפסיקו ולהטרידו.

כשהגיע יום השישי בבוקר ובביתי עדין אין דגים ולא בשר ולא כלום, נכנסתי שוב לחדר הצדיק, ואז אמר לי הצדיק מעצמו:

"לך וקח את הקדרה שמבשלים בה דגים, תשים לתוכה מים, ותשפות אותה

"נכנסים לזמן החורף ביתר שאת, לצלול בים התלמוד בפעם הראשונה למשך המישה חודשים"

הרב חיים גולדברג, מפעילי 'אחינו', מתאר את תחילת זמן החורף בישיבת 'באר יצחק' שהוקמה ע"י 'אחינו' לצעירים מתחזקים וחוזרים בתשובה. יעקב א. לוסטיגמן

חמישה חודשים רצופים. זה פרויקט לא פשוט עבורם, ואנחנו באמת משתדלים לעזור להם בכל מה שאפשר. לשמחתנו, איתרבו ספסלי בני מדרשא, ועשרה בחורים חדשים, איכותיים במיוחד, הצטרפו אלינו עם תחילת זמן החורף. "לכל בחור אנחנו מצמידים אברך שלומד אתו, מוליך אותו יד ביד במעלה המשעול, מכניס אותו לאווירה ומכיר לו את עולם התלמוד. הבחורים לומדים את השפה, את סגנון החשיבה ואת דרך הלימוד, וב"ה אנחנו רואים אותם זורחים מאושר. פניהם קורנות בשמחה של מצווה. הם יודעים שצפויים להם קשיים בהמשך הדרך, דיברנו איתם על כך הרבה מאוד, אבל הם לא מודאגים. הם מתמלאים כעת באוצרות של מטען רוחני יקר מפז, שיסייע להם בשלבים הקשים יותר שעוד יבואו בהמשך".

בישיבת 'באר יצחק' שבמודיעין עילית, מהדהד קול התורה בבית המדרש רוב שעות היממה. עשרות נערים מרחבי הארץ התקבצו לכאן, לאחר שלמדו עד סוף שנת הלימודים הקודמת בחינוך הממלכתי, והידע התורני שלהם היה דליל ומצומק.

"מדובר בבחורים איכותיים מאוד. בחרנו אותם בפניצטה", מסביר הרב חיים גולדברג, פעיל בכיר ב'אחינו' ומי שניצח על מלאכת הקמת הישיבה. "קיבצנו אותם מרחבי הארץ, ממדרשות בהן הם השתתפו בשיעורי תורה קלילים, לאחר שמצאנו שהם באמת רוצים להתקדם בלימוד התורה ולהשקיע את עצמם בתורה. "התחלנו עם תחילת החופש הגדול, המשכנו לזמן אלול, וכעת אנחנו נכנסים לזמן החורף. זאת הפעם הראשונה שבה הם באים לצלול לים התלמוד למשך

פניני הפרשה

מהו סוד ה 50 ספרים שהראו למגיד מדובנא בשמים לאחר פטירתו?

הרב בנימין בירנצוויג

"זאת הנפש אשר עשו בחרן" (בראשית י"ב, ה')

האם שייך לומר על אדם שהוא עשה ויצר נפש? מה אם כן באור המילים "את הנפש אשר עשו בחרן"? וכתב רש"י חידוש ויסוד גדול שכתוב במדרש רבה, את הנפש אשר עשו בחרן - במה שהכניסו תחת כנפי השכינה, שאברהם גייר אנשים ושרה את הנשים, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו. וכבר נכתב כן בדברי חז"ל (סנהדרין יט, ב) 'שכל המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו', והיינו שזכות זו של לימוד התורה של האחר או קירובו לדרך ה', נחשב לאדם כזכויות שהוא יצר.

כל אפשרות לקרב יהודי לתורה ומצוות, כל אפשרות לחזק יהודי בלימוד התורה והמצוות, נזקפת זכות זו ותוצאותיה לדורי דורות למקרב, אי אפשר לתאר כמה זכויות מגיעות לו לאדם כשמגיע לעולם העליון כשבאמתחתו נשמות רבות שהתקרבו בזכותו לתורה או כאלו שהוסיפו והתחזקו בלימוד התורה שלהם.

מעשה נפלא בעניין זה מספרים על המגיד הקדוש מדובנא זיע"א [הובא בספר קול צופיך של הגה"צ ר' חיים זייציק זצ"ל], שפעם בלכתו ברחוב פגש איש עיוור עני לבוש קרעים וילד קטן אווז בידו ומנחהו בדרך, הדבר עורר את סקרנותו של המגיד מדובנא שעצר את השניים ושאלם מהיכן הם ולאן פניהם מועדות? העיוור רטן ולא ענה וכשהפנה המגיד את שאלתו לילד הקטן המלווה את העיוור, תלה הילד במגיד עיניים נוגות ומיוסרות וסיפר שזה אביו שהתעוור ובשביל פרנסתו הוא מסתובב בבתי כנסת בעיירות ומחזר על הפתחים

כדי לקבץ נדבות למחייתו, עוד סיפר הילד המסכן שאמו נפטרה, והוא מלווה את אביו במסעותיו ומנחהו בדרך, וזה עתה בגלל הקור הנורא הולכים הם להתחמם קמעא בבית התמחו.

התעניין המגיד האם הם אכלו, וכשהשיבו שלא הגיע אוכל לפיהם היום, מיד אמר להם המגיד שיבואו לביתו המחומם, והוא יתן להם ארוחה ומקום ללינה עד שיסתדרו בעצמם.

לאחר כמה ימים נפטר האב והילד הקטן נשאר יתום וגלמוד מאב ואם, המגיד כמובן, לקחו תחת חסותו, הכניסו לתלמוד תורה והשקיע בו כבנו ממש, וביתו הפך לביתו של הילד הקטן חסר הכל.

לא עברו הימים וילד זה התגלה כילד בעל כשרונות מזהירים, כח הזכרון שלו היה מדהים והוא לא שכח כלום ממה שלמד, וכך הוא גדל וצמח וברבות הימים נעשה לגאון הדור הלא הוא הגאון רבי שלמה קלוגר זיע"א שחיבר עשרות ספרים שהאירו את עיני ישראל.

כאשר נפטר המגיד מדובנא הוא התגלה בחלום וסיפר כי כשהגיע לבית דין של מעלה, הראו לו חמישים ספרים מפורסמים שחיבר בחייו, תמה המגיד ואמר הלא אינם שלי, לא אני חיברתי אותם ואינני יודע עליהם! השיבו לו כי באמת ספרים אלו חוברו על ידי גדול הדור הגאון רבי שלמה קלוגר, אך כיון שהוא גידל אותו בביתו כבנו ובמעשה זה שהכניסו לביתו וגדלו, הוא היה הגורם להצלחותיו ולצמיחתו כגדול הדור, לכן כל גאונות חיבוריו וספריו הנודעים, הכל נזקף לזכותו כאילו הוא חיברם ויצרם.

'מעלה אני עליו כאילו עשאו!'